

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU VŠĮ ŠIAULIŲ RAJONO PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRE NUSTATANT DARBO UŽMOKESTĮ TYRIMO

2019-03-01 Nr. (19)SN-5)SP-34
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau vadinama Tarnyba) 2019 m. sausio 2 d. gavo pareiškėjos VŠĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro (toliau – Sveikatos centras) psichologės E. B. (toliau – Pareiškėja) skundą dėl galimos diskriminacijos amžiaus ir socialinės padėties pagrindu.

Pareiškėja skunde teigia, kad ji patiria Sveikatos centro direktorės V. P. (toliau – direktorė) diskriminuojantį elgesį, sistemingą ir pastovų psichologinį spaudimą. Skunde nurodoma, kad Sveikatos centro direktorės diskriminuojantį elgesį Pareiškėja patyrė jau 2017 m., kai jos jaunesnė kolegė (toliau – Kolegė psichologė) grįžo į darbą po vaiko priežiūros atostogų. Pareiškėjos teigimu, Sveikatos centro direktorė 2017 m. spalio mėnesį Pareiškėjai savo kabinete pasakė, kad ji yra „per daug jautri, gali čia ir nedirbti“, taip pat užsiminė, kad Pareiškėja jau yra garbaus amžiaus, kad beveik visi pensinio amžiaus darbuotojai iš Sveikatos centro yra atleisti.

Pareiškėja skunde nurodo šias skundžiamas aplinkybes, kurias ji suvokia kaip diskriminacinį Sveikatos centro direktorės elgesį su ja dėl amžiaus:

a) Pareiškėjai, priešingai nei jos Kolegei psichologei, nebuvo įrengta darbo vieta, tai yra, jai nebuvo suteiktas kabinetas darbui su pacientais, ir todėl Pareiškėjai teko dirbti skirtinguose kabinetuose. Pareiškėjos teigimu, šiuo metu jos su Kolege psichologe naudojasi tuo pačiu kabinetu;

b) Pareiškėjos teigimu, interneto svetainėje www.sergu.lt jos pareigybės pavadinimas įvardijamas „psichologė“, tačiau jos Kolegė psichologės pareigų pavadinimas toje pačioje interneto

svetainėje nurodytas „medicinos psichologė“. Pareiškėja teigia, kad ji su Kolege psichologe atlieka identišką funkciją, tačiau ji yra žeminama dėl tokio pareigų pavadinimo, nes pacientai linkę rinktis medicinos psichologą, o ne bet kokią psichologą;

c) Pareiškėjos teigimu, nuo 2017 m. jai mokamas mažesnis darbo užmokestis nei jos Kolegei psichologei.

Pareiškėjos įsitikinimu, Kolegė psichologė yra labiau gerbiama, jai taikomos geresnės darbo sąlygos dar ir todėl, kad ji yra Lietuvos Respublikos Seimo narės padėjėjos duktė, ir dėl socialinės nelygybės Pareiškėja atsidūrė mažiau palankioje padėtyje nei jos Kolegė psichologė.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė A. Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., 2019 m. sausio 8 d. raštu Nr. (19)SN-5)S-19 kreipėsi į Sveikatos centro direktorę ir paprašė per 5 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos (kaip galima skubiau) pateikti motyvuotus paaiškinimus ir atsakyti į klausimus:

1. Kiek darbuotojų ir kokio amžiaus darbuotojai dirba Sveikatos centre (bei struktūriniuose padaliniuose), tai yra, koks yra jauniausias, vyriausias darbuotojas pagal amžių bei koks yra dirbančiųjų amžiaus vidurkis?

2. Ar Sveikatos centre (bei struktūriniuose padaliniuose) dirba pensinio amžiaus darbuotojai, jeigu taip, kiek tokių darbuotojų yra bei kokias pareigas jie užima?

3. Ar buvo atleisti pensinio amžiaus darbuotojai 2017–2018 metais, jeigu taip, kiek tokių darbuotojų buvo atleista, kokių pagrindų jie buvo atleisti ir kokias pareigas jie užėmė?

4. Kiek Sveikatos centre bei (struktūriniuose padaliniuose) dirba medicinos psichologų ir psichologų bei ar visų šios kvalifikacijos darbuotojų pareigybių aprašymai yra identiški? Koks yra dirbančių medicinos psichologų ir psichologų amžius bei gaunamas darbo užmokestis (kartu su priedais, papildomomis išmokomis ir t. t.)?

5. Prašyta pateikti Pareiškėjos ir Kolegės psichologės darbo sutarčių bei pareigybių aprašymų kopijas ir informuoti, koks kiekvienai iš jų buvo mokamas darbo užmokestis (kartu su priedais, papildomomis išmokomis ir t. t.) nuo 2018 m. liepos mėnesio iki 2019 m. sausio mėnesio (prašyta šią informaciją patvirtinti atitinkamais dokumentais). Jeigu minėtoms darbuotojoms 2018 m. liepos–gruodžio mėnesiais buvo mokamos papildomos išmokos prie pareiginės algos, prašyta paaiškinti, už ką ir kokį laikotarpį šios išmokos buvo mokamos.

6. Prašyta informuoti, koks yra Pareiškėjos bei Kolegės psichologės išsimokslinimas, kokias papildomas žinias jos įgijo savo darbinės praktikos metu.

7. Jeigu Pareiškėjos skunde pateikta informacija apie tai, kad Kolegė psichologė gauna didesnę darbo užmokestį nei Pareiškėja yra teisinga, prašyta motyvuoti tokio darbo užmokesčio nustatymo pagrįstumą ir tikslingumą.

8. Taip pat prašyta nurodyti teisės aktus, kuriais remiantis Sveikatos centro darbuotojams yra nustatytas darbo užmokestis, taip pat informuoti, ar Sveikatos centre yra priimtos taisyklės, reglamentas, nustatantis darbo užmokesčio mokėjimo bei darbuotojų materialinio skatinimo tvarką; jei taip, prašyta pateikti šio dokumento kopiją.

9. Taip pat prašyta pateikti paaiškinimus dėl Pareiškėjos nurodytų (a ir b punktai) skundžiamų aplinkybių, taip pat kitus, direktorės nuomone, svarbius paaiškinimus, informaciją, susijusius su skundo dalyku.

Tarnybos Teisės skyriaus vyresnioji patarėja Laima Vengalė-Dits (toliau – vyresnioji patarėja) 2019 m. sausio 17 d. 10.45 val. elektroniniu paštu kreipėsi į Sveikatos centrą ir priminė, kad Sveikatos centro 2019 m. sausio 15 d. lygių galimybių kontrolieriui adresuotame rašte Nr. S-62(6.8) „Dėl informacijos pateikimo“ (šiam rašte pateikiami atsakymai į lygių galimybių kontrolierės 2019-01-08 rašte Nr. (19)SN-5)S-19 nurodytus klausimus) nėra pateiktas atsakymas ir skundo tyrimui reikalingi dokumentai, todėl pakartotinai paprašė pateikti Pareiškėjos ir Kolegės psichologės darbo sutarčių bei pareigybių aprašymų kopijas ir informuoti, koks kiekvienai iš jų buvo mokamas darbo užmokestis (kartu su priedais, papildomomis išmokomis ir t. t.) nuo 2018 m. liepos mėnesio iki 2019 m. sausio mėnesio (prašyta šią informaciją patvirtinti atitinkamais dokumentais), taip pat pateikti 2017 m. lapkričio 2 d. direktoriaus įsakymo Nr. P-242, kuriuo Kolegei psichologei pavesta vykdyti projektinę veiklą, kopiją.

Vyresnioji patarėja 2019 m. vasario 11 d. 08.50 val. elektroniniu paštu kreipėsi į Sveikatos centro direktorę ir paprašė atsakyti į papildomus klausimus bei patikslinti pateiktą informaciją, susijusią su Pareiškėjos bei Kolegės psichologės darbo užmokesčio dydžiu per mėnesį, projektinio darbo turiniu; paprašė paaiškinti, kokiais motyvais, skaičiavimu pagrįstas ženkliai didesnis nei Pareiškėjos Kolegės psichologės darbo užmokestis ir koks yra nustatytasis psichologo darbo užmokestis už 0,5 etato; kartu paprašė pateikti abiejų psichologų kvalifikaciją, kitas įgytas žinias patvirtinančius dokumentus (apie išsimokslinimą, kompiuterinį raštingumą ir kt.) bei teiravosi, ar psichologų atlyginimo dydžiui turi įtakos pacientų apsilankymų skaičius; jei taip, paprašė informuoti, kur tai yra formalizuota ir kaip keičiasi atlyginimo apskaičiavimo reikalavimai.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Sveikatos centro direktorė 2019 m. sausio 15 d. raštu Nr. S-62(6.8) „Dėl informacijos pateikimo“ informavo, kad Sveikatos centre dirba 160 darbuotojų, darbuotojų amžiaus vidurkis yra 55 metai, jausias darbuotojas yra 24 metų, vyriausias – 77 metų amžiaus, 31 darbuotojas yra pensinio amžiaus, o pensinio amžiaus darbuotojai užima gydytojo, gydytojo odontologo, psichiatro, psichologo, bendrosios praktikos slaugytojo, akušerio, sveikatos statisto, vairuotojo, valytojo pareigas.

Sveikatos centro rašte paaiškinama, kad 2017–2018 metais vyko Sveikatos centro reorganizacija, buvo mažinamas pareigybių skaičius, darbuotojai buvo atleisti iš darbo šalių susitarimu, darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės, dalis darbuotojų buvo atleisti jų pačių prašymu, o 13 atleistų darbuotojų buvo sulaukę pensinio amžiaus (gydytojai, bendrosios praktikos slaugytojai, klinikos laborantas bei maisto išdavėjas).

Sveikatos centro direktorė informavo, kad Sveikatos centre yra viena psichologo pareigybė, kurios 0,5 etato užima Pareiškėja (darbo užmokestis 420 eurų per mėnesį) ir 0,5 etato užima Kolegė psichologė (darbo užmokestis yra 660 eurų per mėnesį). Kolegei psichologei didesnis darbo užmokestis esą nustatytas už projektinės veiklos, susijusios su psichikos sveikatos paslaugų teikimo gerinimu, vykdymą. Sveikatos centro direktorė informavo, kad Pareiškėjos ir Kolegės psichologės pareiginiuose nuostatuose yra nustatytos vienodos darbo funkcijos, abi jos turi psichologijos studijų magistro kvalifikacinius laipsnius, tačiau Kolegė psichologė yra Vilniaus universitete baigusi individualios psichodinaminės psichoterapijos kursus, jos yra aukštas kompiuterinio raštingumo lygis, ir todėl jai esą pavesta vykdyti projektinę veiklą. Pareiškėja, direktorės teigimu, kompiuteriu nedirba.

Sveikatos centro direktorė informavo, kad Pareiškėja per dieną aptarnauja 1,2 žmogaus, Kolegė psichologė – 6,6 žmogaus (2018 m. rugsėjo, spalio ir lapkričio mėnesio duomenys).

Sveikatos centro direktorė informavo, kad jos vadovaujamoje įstaigoje darbo užmokesčiai nustatomi pagal 2018 m. rugsėjo 28 d. Sveikatos centro direktoriaus įsakymu Nr. V-67 „Dėl Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintą Sveikatos centro darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką (toliau – Apmokėjimo aprašas), pagal kurią psichologams mokamas mėnesinis darbo užmokestis, o, esant tam tikros specialybės darbuotojų poreikiui, mokamas sutartinis darbo užmokestis.

Sveikatos centro direktorė paaiškino, kad Pareiškėjai buvo suteiktas darbo kabinetas, kuriame dirbo pamainomis su gydytoju psichiatru, o vėliau, jos pačios prašymu, buvo suteiktas darbo kabinetas, kuriame dirba su Kolege psichologe.

Sveikatos centro direktorė kartu su raštu pateikė Pareiškėjos ir Kolegės psichologės darbo sutarčių kopijas bei Apmokėjimo aprašo kopiją.

Sveikatos centro vyriausiasis dokumentų valdymo specialistas, atsakydamas į vyresniosios patarėjos 2019 m. sausio 17 d. 10.45 val. elektroninį laišką, 2019 m. sausio 18 d. 14.35 val. elektroniniu paštu pateikė Sveikatos centro direktorės 2017 m. lapkričio 2 d. įsakymo Nr. P-242 „Dėl Donatos Grakauskienės-Šličienės darbo krūvio“ kopiją, Sveikatos centro direktorės ir vyriausiojo buhalterio 2019 m. sausio 17 d. pasirašytas pažymas apie Pareiškėjai ir Kolegei psichologei priskaičiuotą ir išmokėtą darbo užmokestį bei kitas išmokas (toliau – pažyma apie darbo užmokestį) bei Sveikatos centro Kuršėnų poliklinikos psichologo pareigybės instrukcijas, kurių viena 2005 m. balandžio 1 d. pasirašyta Pareiškėjos, kita – 2009 m. gegužės 4 d. pasirašyta Kolegės psichologės.

Sveikatos centro vyriausiasis dokumentų valdymo specialistas, atsakydamas į vyresniosios patarėjos 2019 m. vasario 11 d. 08.50 val. elektroninį laišką, 2019 m. vasario 11 d. 16.57 val. elektroniniu paštu pateikė Sveikatos centro direktorės 2019 m. vasario 11 raštą Nr. S-189(6.8), kuriame informuojama, kad, pagal Apmokėjimo aprašo 7.3.9 punktą, psichologams mokamas atlyginimas kaip kitiems sveikatos priežiūros specialistams, teikiantiems asmens sveikatos priežiūros paslaugas pagal įgytą profesinę kvalifikaciją su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu, – 70 procentų pastoviosios darbo užmokesčio dalies dydžio, tai yra, 700 Eur už 1 etatą. Sveikatos centro direktorė paaiškino, kad Pareiškėjai nuo 2018 m. spalio 1 d. mokama 420 Eur dydžio pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis už 0,5 etato, o nuo 2019 m. sausio 1 d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimui, Pareiškėjai mokama 541,38 Eur pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis už 0,5 etato. Sveikatos centro direktorė paaiškino, kad Kolegei psichologei nuo 2017 m. lapkričio 2 d. mokamas 660 Eur mėnesinis atlyginimas ir kartu pavestas projektinės veiklos vykdymas (0,5 etato), nuo 2018 m. spalio 1 d. mokama 660 Eur pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis, taip pat kartu jai priskirtas projektinės veiklos vykdymas, o nuo 2019 m. sausio 1d., įsigaliojus Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimui, Kolegei psichologei mokama 850,74 Eur pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis už 0,5 etato. Sveikatos centro direktorės teigimu, projektinės veiklos vykdymui reikalingas kompiuterinis raštingumas, kuriuo pasižymi Kolegė psichologė, kuri, be kita ko, yra įgijusi psichoterapijos kvalifikaciją, turi europinį psichologo pažymėjimą EuroPsy.

Sveikatos centro direktorė paaiškino, kad psichologų pagrindinio darbo užmokesčio pastoviosios dalies dydžiui pacientų apsilankymų skaičius įtakos neturi.

Sveikatos centro vyriausiasis dokumentų valdymo specialistas 2019 m. vasario 11 d. 16.57 val. elektroniniu paštu taip pat pateikė šiuos dokumentus: Kolegės psichologės parengtas projektinių paraiškų formas, kurių pavadinimai „Konferencija – Žalingų įpročių atpažinimas ir galimi pagalbos būdai“ ir „Dienos centro paslaugų kompleksas psichikos sutrikimų turintiems asmenims ir jų artimiesiems“; Pareiškėjos ir Kolegės psichologės išsimokslinimą, įgytą kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Sveikatos centro direktorė nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 5 punkto, nustatančio darbdavio pareigą už tokį patį ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį nepaisant amžiaus.

Atkreiptinas dėmesys, kad galimas Pareiškėjos diskriminavimas dėl socialinės padėties nėra šio skundo tyrimo objektas, nes Pareiškėja savo skunde nenurodė požymių, kurie atitinka Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą socialinės padėties sąvoką ir dėl kurių ji galimai patyrė mažiau palankų traktavimą dirbdama Sveikatos centro Kuršėnų poliklinikoje. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 8 d. socialinė padėtis apibrėžiama kaip fizinio asmens įgytas išsilavinimas, kvalifikacija ar mokymasis ir studijos mokslo ir studijų institucijose, turima nuosavybė, gaunamos pajamos, teisės aktuose nustatytos valstybės paramos poreikis ir (arba) kiti su asmens finansine (ekonomine) padėtimi susiję veiksniai. Pareiškėjos teigimu, jos socialinė padėtis yra blogesnė nei Kolegės psichologės tuo aspektu, kad ji neturi įtakingų žmonių bei privataus gydytojo kabineto, tikėtina, nesiverčia privataus gydytojo praktika. Atkreiptinas dėmesys, kad santykių su įtakingais žmonėmis buvimas arba nebuvimas, vertimasis privataus gydytojo praktika atitinkamoje buveinėje nėra laikomi faktoriais, priskirtiniais Lygių galimybių įstatyme įtvirtintos socialinės padėties apibrėžties sudėtiniais elementams.

Pareiškėjos skunde minimi jos atžvilgiu galimai vykdyto psichologinio spaudimo bei psichologinio smurto veiksmai nevertintini pagal Lygių galimybių įstatymo nuostatas, nes tokio pobūdžio veiksmai nėra nurodyti 7 straipsnyje, kuriame detalai reglamentuojamos darbdavio pareigos įgyvendinti lygias galimybes, kurių nevykdymas arba netinkamas vykdymas laikomas Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnio pažeidimu. Darbdavio veiksmai dėl galimai vykdytų psichologinio smurto

veiksmų turėtų būti vertinami darbo ginčų komisijoje, kuri yra privaloma darbo ginčų ikiteisminio nagrinėjimo institucija.

Pareiškėjos skunde minimas Sveikatos centro direktorės, Seimo narės R. B. bei jos padėjėjos išskirtinio dėmesio rodymas Kolegei psichologei jos privataus kabineto atidarymo proga nėra šio skundo tyrimo objektas, nes tokio pobūdžio politikų, vadovų veiksmai, esant įtarimams dėl tarnybinės etikos pažeidimų, turėtų būti vertinami atitinkamose etikos komisijose.

2. Europos Sąjungos Tarybos 2000 m. lapkričio 27 d. direktyvos 2000/78/EB (toliau – Užimtumo direktyva), nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, Preambulės 8 punkte konstatuojama, kad 1999 m. gruodžio 10–11 dienomis Helsinkio Europos Vadovų Tarybos patvirtintose 2000 m. Užimtumo gairėse pabrėžiamas poreikis ypatingai atkreipti dėmesį į paramą vyresnio amžiaus darbuotojams, kad jie taptų aktyvesnė darbo jėga. Užimtumo direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą. Užimtumo direktyvos 3 str. 1 d. a punkte reglamentuojama jos taikymo sritis, tai yra, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą. Užimtumo direktyvos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. nustatyta, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 str. nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų¹.

Konstitucijos 29 str. įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 str. nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę

---

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas.

ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (1 str. 1 d.).

3. Lygių galimybių įstatymo 7 str. 5 punkte nustatyta, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, darbdavys, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, privalo už tokį patį ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį. Lygių galimybių įstatymo 7 str. nustatytų darbdavio pareigų nevykdymas ar netinkamas vykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.).

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Amžius yra vienas iš žmogaus tapatybės požymių, dėl kurio Lygių galimybių įstatymu yra draudžiamas mažiau palankus traktavimas darbo santykių srityje. Amžius yra žmogaus savybė, tapatybės požymis, kuris yra reliatyvus žmogui senėjant ir dėl kurio įvairiais savo gyvenimo tarpsniais žmogus gali patirti mažiau palankų elgesį, tai yra, tiek jaunas žmogus, tiek vidutinio ar vyresnio amžiaus žmogus gali patirti diskriminaciją dėl savo amžiaus, atsižvelgiant į tai, kokiomis aplinkybėmis, kokioje situacijoje ir su kokio palyginamojo amžiaus asmenimis jis sieja mažiau palankų savęs vertinimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėja savo skunde nenurodė savo amžiaus, tačiau iš skundo tyrimo metu gautų dokumentų paaiškėjo, kad tyrimo metu Pareiškėja yra 62 metų amžiaus, o Kolegė psichologė yra 37 metų amžiaus. Taigi, Pareiškėja lygina save su jaunesne nei ji Kolege psichologe ir yra įsitikinusi, kad būtent dėl amžiaus ir galimai kitų požymių ji gauna mažesnę darbo užmokestį nei Kolegė psichologė.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 dalyje įtvirtinta tiesioginės diskriminacijos apibrėžtimi, tiriant galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu fakto buvimą arba nebuvimą, yra lyginama Pareiškėja su jaunesnio amžiaus Kolege psichologe ir vertinama, ar panašiomis aplinkybėmis Pareiškėjai dėl jos amžiaus nebuvo ribojamos galimybės gauti vienodą darbo užmokestį už tokį patį ar vienodos vertės darbą, lyginant su jaunesnio amžiaus Kolege psichologe. Taigi, tyrimo metu buvo

siekama išsiaiškinti, ar, nustatant darbą užmokestį, palyginamieji asmenys, atliekantys psichologo darbą, tai yra, ar 62 metų amžiaus Pareiškėja nėra traktuojama mažiau palankiai nei jos 37 metų amžiaus Kolegė psichologė.

4. Pastebėtina, kad darbo užmokesčio bei vienodos vertės darbo sąvoka nėra reglamentuota Lygių galimybių įstatyme, todėl, aptariant darbo užmokesčio sąvoką, remiamasi Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 str. 1 dalyje įtvirtinta darbo užmokesčio sąvoka. Darbo kodekso 139 str. 1 dalyje darbo užmokestis apibrėžiamas kaip atlyginimas už darbą, darbuotojo atliekamą pagal darbo sutartį, o to paties straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad darbuotojo darbo užmokestį sudaro: bazinis (tarifinis) darbo užmokestis (valandinis atlygis arba mėnesinė alga); papildoma darbo užmokesčio dalis, nustatyta šalių susitarimu ar mokama pagal darbo teisės normas ar darbovietėje taikomą darbo apmokėjimo sistemą; priedai už įgytą kvalifikaciją; priemokos už papildomą darbą ar papildomų pareigų ar užduočių vykdymą; premijos už atliktą darbą, nustatytos šalių susitarimu ar mokamos pagal darbo teisės normas ar darbovietėje taikomą darbo apmokėjimo sistemą; premijos, darbdavio iniciatyva skiriamos paskatinti darbuotoją už gerai atliktą darbą, jo ar įmonės, padalinio ar darbuotojų grupės veiklą ar veiklos rezultatus.

Darbo kodekso 140 str. 5 d. įtvirtinta imperatyvi nuostata, įpareigojanti darbdavį taikyti tokią darbo apmokėjimą sistemą, kad būtų išvengta galimo nevienodo traktavimo lyties ar kitais pagrindais: „darbo apmokėjimo sistema turi būti parengta taip, kad ją taikant būtų išvengta bet kokio diskriminavimo lyties ir kitais pagrindais. Vyrams ir moterims už tokį patį ar lygiavertį darbą mokamas vienodas darbo užmokestis.“ Pažymėtina, kad Darbo kodekso 140 str. 5 d. yra pateikiamos tokio paties darbo ir lygiavertio darbo sampratos: „toks pats darbas reiškia atlikimą darbo veiklos, kuri pagal objektyvius kriterijus vienoda ar panaši į kitą darbo veiklą tiek, kad abu darbuotojai gali būti sukeisti vietomis be didesnių darbdavio sąnaudų. Lygiavertis darbas reiškia, kad jis pagal objektyvius kriterijus yra ne mažesnės kvalifikacijos ir ne mažiau reikšmingas darbdaviui siekiant savo veiklos tikslų, negu kitas palyginamasis darbas.“

Taigi, vertinant ar nebuvo pažeistas vienodo darbo užmokesčio nepaisant amžiaus mokėjimo už vienodą ar vienodos vertės darbą principas, būtina nustatyti, ar palyginamieji asmenys atliko vienodą ar vienodos vertės darbą, ar jiems buvo mokamas vienodas darbo užmokestis, ar asmens amžius yra esminis požymis, pagrindinis faktorius, dėl kurio jis galėjo, gali ar galėtų patirti mažiau palankų elgesį apmokant už darbą.

5. Skundo tyrimo metu nustatyta:

5.1. Sveikatos centre dirba 160 įvairaus amžiaus darbuotojų, darbuotojų amžiaus vidurkis yra 55 metai, jauniausias darbuotojas yra 24 metų, vyriausias – 77 metų amžiaus, 31 darbuotojas yra pensinio amžiaus; pensinio amžiaus darbuotojai užima gydytojo, gydytojo odontologo, psichiatro, psichologo, bendrosios praktikos slaugytojo, akušerio, sveikatos statisto, vairuotojo, valytojo pareigas. Pagal Sveikatos centro direktorės pateiktus duomenis negalima daryti išvados, kad Sveikatos centro personalo formavimo politika yra orientuota į jaunesnio amžiaus darbuotojus, priešingai, pastebima tendencija nenutraukti darbo sutarčių su vyresnio amžiaus darbuotojais, įskaitant ir pensinio amžiaus sulaukusius asmenis.

5.2. Su Pareiškėja darbo sutartis buvo sudaryta 2009 m. balandžio 30 d., ji buvo priimta dirbti 0,5 etato psichologo pareigoms, 2016 m. liepos 1 d. buvo padarytas minėtos darbo sutarties pakeitimas, susijęs su darbo apmokėjimu, tai yra, nustatytas 248 eurų dydžio tarnybinis atlyginimas bei 140 eurų dydžio priedas, kuris mokamas už didelį darbo krūvį, ir papildomai nustatytas 31,04 euro dydžio priedas, kuris gali keistis, pasikeitus finansavimui; nuo 2018 m. spalio 1 d. Pareiškėjai mokama 420 Eur dydžio pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis už 0,5 etato (2018 m. rugsėjo 28 d. įsakymas Nr. V-68, darbo sutarties pakeitimas), o nuo 2019 m. sausio 1 d. – 541,38 euro pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis už 0,5 etato (2018 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. V-104, darbo sutarties pakeitimas).

5.3. Su Kolege psichologe darbo sutartis buvo sudaryta 2005 m. kovo 23 d., ji buvo priimta dirbti 0,5 etato psichologo pareigoms, 2017 m. spalio 26 d. darbo sutarties pakeitimu nustatyta, kad, grįžus iš vaiko priežiūros atostogų, nustatomas 0,25 etato darbo krūvis, paliekant 209,32 euro darbo užmokestį, o 2017 m. lapkričio 2 d. minėtos darbo sutarties pakeitimu nustatytas papildomas 0,25 etato darbo krūvis, tai yra, nuo minėtos datos Kolegei psichologei nustatytas 0,5 etato bendras darbo krūvis Kuršėnų poliklinikoje ir už šį darbą mokamas 660 eurų tarnybinis atlyginimas per mėnesį. Kartu Sveikatos centro direktorės 2017 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. P-242 Kolegei psichologei pavedama vykdyti projektinę veiklą, susijusią su psichikos sveikatos paslaugų teikimo gerinimu, ir šis pavedimas yra nurodytas 2017 m. lapkričio 2 d. darbo sutarties papildyme. Nuo 2018 m. spalio 1 d. Kolegei psichologei mokama 660 Eur pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis (2018 m. rugsėjo 28 d. įsakymas Nr. V-68, darbo sutarties pakeitimas), kartu jai priskirtas projektinės veiklos vykdymas, o nuo 2019 m. sausio 1 d. jai mokama 850,74 Eur pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis už 0,5 etato (2018 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. V-104, darbo sutarties pakeitimas).

6. Iš pateiktų pažymų apie 2018 m. liepos – 2018 m. gruodžio mėnesiais priskaičiuotą ir išmokėtą darbo užmokestį bei kitas išmokas turinio paaiškėjo, kad:

6.1. Pareiškėjai 2018 m. liepos mėnesį priskaičiuota 435,87 euro, 2018 m. rugpjūčio mėnesį – 442,56 euro, 2018m. rugsėjo mėnesį – 425,23 euro, 2018 m. spalio mėnesį – 474,34 euro, 2018 m. lapkričio mėnesį – 421,03 euro, 2018 m. gruodžio mėnesį – 421,71 euro.

6.2. Kolegei psichologei 2018 m. liepos mėnesį priskaičiuota 846,87 euro, 2018 m. rugpjūčio mėnesį – 763,66 euro, 2018 m. rugsėjo mėnesį – 791,50 euro, 2018 m. spalio mėnesį – 695,23 euro, 2018 m. lapkričio mėnesį – 716,29 euro, 2018 m. gruodžio mėnesį – 705,29 euro.

7. Susipažinus su Sveikatos centro Kuršėnų poliklinikos psichologo pareigybės instrukcijomis, kurias 2009 m. gegužės 4 d. pasirašė Pareiškėja ir 2005 m. balandžio 1 d. pasirašė Kolegė psichologė, paaiškėjo, kad reikalavimai šias pareigas užimančiam asmeniui yra identiški, funkcijos, atsakomybė, tam tikrų žinių lygio turėjimas yra taip pat identiški.

Taigi, darytina išvada, kad palyginamieji darbuotojai (Pareiškėja bei Kolegė psichologė) pagal pareigybės instrukcijose nustatytas funkcijas privalo vykdyti vienodą darbą, tačiau Kolegei psichologei greta pagrindinių psichologo funkcijų yra pavesta vykdyti papildomas funkcijas – projektinę veiklą, susijusią su psichikos sveikatos paslaugų teikimo gerinimu, ir būtent šios funkcijos nevykdo Pareiškėja.

8. Iš pateiktų įgytą išsimokslinimą bei kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų paaiškėjo, kad Pareiškėjai 2006 m. suteiktas psichologijos magistro kvalifikacinis laipsnis, 2012 m. – suteiktas psichologijos bakalauro kvalifikacinis laipsnis, 2012 m. sausio kovo mėnesiais ji dalyvavo Vilniaus universiteto Specialiosios psichologijos laboratorijos vykdomuose kursuose „Suaugusiųjų intelektinių gebėjimų įvertinimas“ (6 kreditai), 2013 m. baigė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto kursą „Kompleksinis nerimo depresijos gydymas naudojant kogni psichoterapiją“ (160 val.), 2018 m. dalyvavo ir baigė 3-įjį pakopų DISC metodikos mokymo programą (48 val.).

Kolegei psichologei 2003 m. suteiktas psichologijos bakalauro kvalifikacinis laipsnis, 2005 m. suteiktas psichologijos magistro kvalifikacinis laipsnis, 2007–2008 metais ji studijavo Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto (toliau – VU MF) programą „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ (364 val.), 2007–2014 metais mokėsi VU MF ir išklausė įvadinio I–V kurso programą „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ (100 kreditų), 2008–2009 metais mokėsi VU MF ir išklausė įvadinio kurso programą „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ (20 kreditų), 2010 m. išklausė kursą „Kompiuterinis raštingumas pažengusiems“ (16 val.), 2010–2015 metais VU MF baigė įvadinį kursą „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ (120 kreditų), 2012–2013 metais mokėsi VU MF ir išklausė įvadinio IV kurso programą „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ (20 kreditų), 2013–2014 metais mokėsi VU MF ir išklausė įvadinio V kurso programą „Individuali psichodinaminė psichoterapija“ (20 kreditų), 2018 m. jai suteiktas EuroPsy (Europos psichologijos sertifikatas), 2018

m. ši specialistė baigė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto kursų „Savižudybių krizę išgyvenančių asmenų savižudybės rizikos – psichosocialinio vertinimo organizavimas ir atlikimas: galimybės ir iššūkiai“ (16 val.).

9. Vertinant Apmokėjimo aprašo nuostatų galimą prieštaravimą Lygių įstatymo 7 str. 5 punkto nuostatomis (darbdavio pareiga už tokį patį ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį) konstatuotina, kad Apmokėjimo aprašo nuostatos yra neutralios amžiaus prasme, tai yra, apraše nėra nuostatų, kurios tiesiogiai arba netiesiogiai suponuoja arba gali suponuoti darbuotojo atsiradimą mažiau palankioje padėtyje dėl amžiaus. Iš pateikto Apmokėjimo aprašo turinio nustatyta, kad tiek Bendrosios nuostatos, tiek Darbuotojų darbo užmokesčio sandaros ir darbo užmokesčio dydžio nustatymo nuostatos yra neutralios atsižvelgiant į amžiaus, lyties bei kitus žmogaus tapatybės požymius ir šiomis nuostatomis nėra įtvirtintas labiau (mažiau) palankus elgesys su asmeniu nustatant darbo užmokestį dėl jau minėtų asmens tapatybės požymių.

10. Siekiant išsiaiškinti, ar darbdavys taikė Pareiškėjai ir Kolegei psichologei vienodo darbo užmokesčio principą, būtina nustatyti, ar minėtoms darbuotojoms nepaisant amžiaus buvo mokamas vienodas darbo užmokestis už vienodą arba vienodos vertės darbą. Skundo tyrimo metu paaiškėjo, kad iki 2019 m. sausio 1 d. Pareiškėjai buvo nustatytas 420 Eur, o Kolegei psichologei 660 Eur darbo užmokestis, taigi, darbo užmokesčio skirtumas yra 240 Eur.

Nuo 2019 m. sausio 1 d. Pareiškėjos darbo užmokestis yra 541,38 Eur, Kolegės psichologės – 850,74 Eur. Taigi, nuo 2019 m. sausio 1 d. Pareiškėjos darbo užmokestis yra 309,36 Eur mažesnis už Kolegės psichologės darbo užmokestį, abiem psichologėms dirbant 0,5 etato. Nors abiejų palyginamųjų psichologų pareigybės instrukcijos yra identiškos, tačiau Kolegei psichologei greta pagrindinių Pareigybės instrukcijoje nustatytų funkcijų Sveikatos centro direktorės 2017 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. P-242 pavestos vykdyti projektinės veiklos, susijusios su psichikos sveikatos paslaugų teikimo gerinimu, funkcijos. Taigi, akivaizdu, kad Kolegei psichologei, priešingai nei Pareiškėjai, pavestos tam tikros papildomos administravimo funkcijos, kurių vykdymui reikalingos kompiuterinio raštingumo, projektų paraiškų teikimo, projektinės veiklos organizavimo žinios, ir šios funkcijos yra susijusios su aukštesniu atsakomybės lygiu, galimu Sveikatos centro teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų įvairovės ir kokybės didinimu, galima didesne susirgimų prevencija. Todėl darytina išvada, kad Darbo kodekso 140 str. 5 dalyje įtvirtintos vienodo darbo sąvokos taikymo prasme Pareiškėjos ir Kolegės psichologės atliekamos darbo funkcijos nėra vienodos, nes jų atliekamas darbas pagal objektyvius kriterijus nėra vienodas, o priešingai, šis darbas yra skirtingas dėl Kolegei psichologei priskirtų papildomų funkcijų

vykdymo. Todėl darbo užmokestis už Pareiškėjos ir Kolegės psichologės atliekamas funkcijas pagrįstai gali skirtis ir akivaizdžiai skiriasi.

Atkreiptinas dėmesys, kad skundo tyrimo metu nevertinama, ar Kolegei psichologei pagrįstai ir teisėtai mokamas būtent tokio dydžio darbo užmokestis už psichologo funkcijų ir papildomų funkcijų, susijusių su projektine veikla, vykdymą. Tačiau iš pateiktų pažymų apie 2018 m. liepos – 2018 m. gruodžio mėnesiais priskaičiuotą ir išmokėtą darbo užmokestį paaiškėjo, kad abi psichologės dirba 0,5 etato krūviu identišką valandų skaičių per mėnesį. Taigi, darytina išvada, kad Kolegė psichologė, vidutiniškai priimdama 6,6 paciento per dieną (tokia informacija pateikta Sveikatos centro direktorės 2019 m. sausio 15 d. rašte Nr. S-62(6.8)) ir neviršydama nustatyto darbo laiko, faktiškai atlieka ženkliai daugiau funkcijų nei Pareiškėja, kuri, pasak Sveikatos centro direktorės, aptarnauja 1,2 paciento per dieną.

Pabrėžtina, kad skundo tyrimo metu negauta duomenų, informacijos (o Pareiškėja jų nepateikė), iš kurių būtų galima nustatyti, kad Pareiškėjai būtent dėl jos amžiaus nebuvo sudarytos galimybės gauti didesnę darbo užmokestį, kokį gauna Kolegė psichologė. Pareiškėja savo skunde nurodė Sveikatos centro direktorės jai pasakytą frazę, kad ji esą yra „per daug jautri, gali čia ir nedirbti“, tačiau ši frazė siejama ne su Pareiškėjos amžiumi, bet su galimomis charakterio savybėmis. Pareiškėja skunde taip pat nurodė, jog Sveikatos centro direktorė užsiminė, kad Pareiškėja jau yra garbaus amžiaus, kad beveik visi pensinio amžiaus darbuotojai iš Sveikatos centro yra atleisti. Tačiau Sveikatos centro direktorės pateikti duomenys patvirtina kitą faktinę aplinkybę, tai yra, priešingai nei nurodyta skunde, Sveikatos centre dirba 31 pensinio amžiaus darbuotojas iš 160, o darbuotojų amžiaus vidurkis yra 55 metai.

Dėl pareigų pavadinimo

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Sveikatos centre Pareiškėja ir Kolegė psichologė užima identiškas pareigas ir jų užimamų pareigybių pavadinimai yra identiški.

Dėl įrodinėjimo pareigos

Lygių galimybių įstatymo 4 str. nustatyta, kad teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės

diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Taigi pareiškėjas turi nurodyti faktus, kurie pagrįstų skirtingų sąlygų sudarymą, kurias jis patyrė tiesiogiai arba kurios turėjo įtakos pareiškėjui netiesiogiai, pablogindamos jo padėtį atitinkamu draudžiamu diskriminavimo pagrindu. Skundų dėl diskriminacijos tyrimo atvejais pareiškėjas privalo nurodyti aptartas *prima facie* aplinkybes.

Kauno apygardos teismas 2011 m. kovo 29 d. nutartyje² konstatavo, jog *prima facie* aplinkybės reiškia, kad ieškovas teismui turi pateikti tokias faktines aplinkybes, kurios leistų daryti prielaidą, jog ieškovas buvo diskriminuojamas. Kauno apygardos teismas minėtoje nutartyje konstatavo, kad, „remiantis Europos Teisingumo Teismo praktika, ieškovui, nurodančiam *prima facie* aplinkybes, reikia pateikti tokius duomenis:

- kad ieškovas priklauso tam tikrai įstatymų ginamai grupei, t. y. nurodyti, kad priklauso tam tikrai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos požymių vienijamai grupei;

- nurodyti, kokiuose santykiuose ieškovas buvo su atsakovu, kai patyrė galimai diskriminacinį poveikį – darbo, viešųjų paslaugų ir pan.;

- nurodyti, kad buvo nepalankaus atsakovo poveikio subjektas ir kaip tas nepalankus poveikis ieškovo atžvilgiu pasireiškia;

- pateikti faktines aplinkybes, kad atsakovas panašioje situacijoje su kitais asmenimis, nepriklausančiais ginamųjų grupei (neturinčiais atitinkamo požymio asmenimis), elgėsi palankiau nei su ieškovu“ (aptariamam atveju – su jaunesne Kolege psichologe).

Skundo tyrimo metu Pareiškėja nepateikė ir tyrimo metu nebuvo gauta jokių žodinių arba rašytinių įrodymų, patvirtinančių skundžiamas aplinkybes, tai yra, Pareiškėja nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad mažesnis nei Kolegei psichologei darbo užmokestis jai mokamas būtent dėl jos amžiaus. Objektyviai galima daryti išvadą, kad Pareiškėjos Kolegei psichologei mokamas didesnis darbo užmokestis dėl papildomų funkcijų vykdymo, kurių nevykdo Pareiškėja. Tikėtina, kad Pareiškėjai galimai nėra pavedamos vykdyti papildomos funkcijos, už kurių atlikimą ji galėtų gauti didesnę darbo užmokestį, dėl aplinkybių, nesusijusių su Pareiškėjos amžiumi, pavyzdžiui, kompiuterinio raštingumo žinių nebuvimo, kvalifikacijos arba kitų dalykinių savybių.

---

² Civilinė byla Nr. 2-1105-527/2010.

Atlikus skundo tyrimą, remiantis pateiktais paaiškinimais, surinktais įrodymais, gautais dokumentais, nėra teisinio pagrindo konstatuoti, kad Sveikatos centro direktorė (darbdavys) su Pareiškėja elgėsi mažiau palankiai būtent dėl jos amžiaus ir netinkamai vykdė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 5 punkte įtvirtintą darbdavio pareigą už tokį patį ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį nepaisant amžiaus.

Dėl pirmiau nurodytų priežasčių, vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 14 str., 29 str. 2 d. 5 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu, nenustačius galimos diskriminacijos dėl amžiaus, nustatant darbo užmokestį.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Sveikatos centro direktorę.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė